

Aan de gemeenteraad van Kampen
Postbus 5009
8260 GA Kampen.

Kampen, 7 december 2008

Betreft: Zienswijze structuurvisie 2030 gemeente Kampen

Geacht college,

Met deze brief reageren wij op de nota "Kampen structuurvisie 2030", hierna structuurvisie, die door de gemeente Kampen ter visie is gelegd. Onze reactie bestaat uit drie delen, namelijk:

1. Het proces zoals dat is doorlopen bij de totstandkoming van de structuurvisie;
2. De ambities die het vertrekpunt zijn geweest van dit proces en verwoord zijn in de opdracht aan het adviesbureau Kuiper Compagnons;
3. Inhoudelijk commentaar op de structuurvisie (wat heeft onze instemming, wat mist, wat kan beter?)

De Structuurvisie 2030 is een doorwrocht rapport geworden, met een goede analyse van de sterkere en zwakkere punten van de gemeente Kampen. Het fraai vormgegeven rapport geeft invulling aan de opdracht die de gemeente Kampen aan het bureau (Kuiper Compagnons) heeft verstrekt.

En daar zit naar onze mening de voornaamste zwakte van deze analyse. De ambities, in deze structuurvisie verwoord als de omstandigheden (in 2030) waarop de gemeente Kampen wil zijn voorbereid, zijn (aantoonbaar) gespeend van enige realiteitszin en leiden dus tot een veel te grote aanslag op het schaarse en landschappelijk en ecologisch waardevolle buitengebied van onze gemeente. En ook al luidt de reactie dat de structuurvisie niet betekent dat de projecten ook alle werkelijkheid worden, tóch geeft de gemeente hiermee impliciet aan dat áls die situatie werkelijkheid zou worden deze invulling voor de gemeente acceptabel zou zijn.

Daarmee toont de gemeente in onze ogen aan dat de aantasting van het buitengebied van minder groot belang is dan de realisatie van de talrijke ontwikkelingen. Wij vinden het kwalijk dat de grote waarde van het buitengebied, die door velen wordt erkend, kennelijk niet tot heroverweging van de ambities heeft geleid. In het navolgende gaan wij daar nader op in.

1. Het proces

Onze vereniging is vertegenwoordigd geweest in de klankbordgroep die tijdens het proces een aantal keren bijeen is gekomen. Tijdens een goed bezochte startbijeenkomst met een uitvoerige presentatie van dhr. Ashok Balothra van bureau Kuiper Compagnons is ook onze vereniging hoopvol van start gegaan met dit proces. Dat werd versterkt door de uitnodiging die wij van de gemeente ontvingen¹, en

¹ Brief gemeente Kampen d.d. 12 oktober 2007, kenmerk 20071025-1

waarin de projectleider, dhr. C.M. Brugman, ons aankondigde dat “deze klankbordgroep ... ook wordt gehoord over de voorstellen waar de raad een besluit over neemt”. Wij hebben daaruit opgemaakt dat ook de ambities van de gemeente, zeg maar de uitgangspunten voor de structuurvisie, aan de klankbordgroep zouden worden voorgelegd. Dat is niet gebeurd en dat betreuren wij zeer. Nu heeft het proces in de klankbordgroep zich als het ware, om een metafoor te gebruiken, beperkt tot de kleur van lantaarnpalen, waar we liever over de noodzaak van lantaarnpalen hadden willen spreken.

Ruim een jaar geleden plaatste onze vereniging ook vraagtekens bij vooral de ambities die leidden tot de ‘ontwikkelingsrichtingen’. Die brief van 27 november 2007 werd door uw gemeente verspreid onder de leden van de klankbordgroep², helaas pas na de hoorzitting waarbij de klankbordgroep en de gemeenteraad gezamenlijk bijeen kwamen (deze had plaats op 10 januari 2008).

We constateren dat de toen door onze vereniging ingebrachte en goed beargumenteerde twijfels in de structuurvisie niet tot wezenlijk andere keuzes hebben geleid, in elk geval niet tot heroverweging van de ambities.

2. De ambities

Waarom deze ambities?

De structuurvisie legt terecht de nadruk op de kleinschaligheid van Kampen (zie bv. blz. 19). De Kampenaren zijn daar in doorsnee tevreden mee (illustratief daarvoor is de typering van de Kampenaar op blz. 27). De sociale cohesie wordt gekoesterd lezen we op blz. 50.

Dat is trouwens niet nieuw, het bleek al tijdens het zogenaamde stadsdebat, waar de meerderheid van de aanwezigen zich uitsprak tegen uitbreiding van de stad. En het verklaart ook de grote populariteit van het verzet tegen het bouwen ‘over de Zwartendijk’, wat nog recent door liefst 9.000 handtekeningen hiertegen werd gestaafd. De opvattingen van de Kampenaar zijn in elk geval wat dit betreft erg consistent.

De ambitie om fors te willen groeien of daar tenminste op te zijn voorbereid lijkt alleen bij bestuurders te leven.

Over groeicijfers en de woningbehoefte

Goede bestuurders durven beslissingen te herzien. Als daar aanleiding voor is. En dát is hier het geval. Er zijn heel sterke aanwijzingen dat de beoogde bevolkingsgroei naar ongeveer 60.000 inwoners is gebaseerd op verouderde gegevens en bovendien niet realiseerbaar is.

We signaleren dat er sprake is van een voortdurende afname van de geprognosticeerde groei van het bevolkingsaantal in de gemeente Kampen. De meest recente gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Ruimtelijk Planbureau laten voor 2025 een groei van het aantal huishoudens zien tot 22.300, een stijging dus met 2.300 ten opzichte van het referentiejaar 2008, toen de gemeente Kampen volgens het CBS in totaal 20.000 huishoudens telde. Bij de prognose van de huishoudensgrootte houdt het CBS dus zowel rekening met vestiging en vertrek als met geboorte en sterfte én met de gevolgen van gezinsverdunding. Een betrouwbare maat dus voor de woningbehoefte. De cijfers geven aan dat in 2025 gezorgd moet worden voor een groei van de woningvoorraad van 2.300 woningen (vergeleken met 2008). Omdat cijfers als deze (net als elke

² Brief gemeente Kampen d.d. 18 januari 2008, kenmerk 2008-01-18/03/pn.

andere toekomstvoorspelling) een zekere onnauwkeurigheid hebben lijkt ons het hanteren van een onzekerheidsmarge van 10 % redelijk. Daarvoor gecorrigeerd bedraagt de woningbouwopgave dus 2.530 woningen.

De bestaande plannen voor woningbouw in de gemeente Kampen voorzien volgens de structuurvisie (p. 22) ongeveer 3.300 woningen. Dit is dus ruim voldoende om in de opgave voor 2025 te voorzien en, gelet op de geringe jaarlijkse groei van het aantal huishoudens, ook voor de opgave tot 2030.

Er is, samenvattend, tot 2025 geen enkele behoefte aan ontwikkeling van nieuwe uitbreidingslocaties als die westelijk van de N50. En ook na 2025 kan zonodig nog vele jaren in de woningbehoefte worden voorzien op de reeds bekende inbreidingslocaties.

Ook in onze regio gaat de omvang van de bevolking bij ongewijzigd beleid krimpen. Niet op heel korte termijn, maar op langere termijn ontegenzeggelijk. Bouwen is dus noodzakelijk om een *tijdelijk* grotere bevolking te kunnen opvangen en om daarnaast te kunnen voorzien in de extra behoefte door gezinsverdunding.

Maar in welke mate? De vermeende woningbehoefte in onze gemeente is ruimschoots overtrokken (zie hiervoor) en dient kennelijk ook meer verborgen argumenten, bijvoorbeeld de betaalbaarheid van een blauwe bypass (zie diverse documenten daarover op de site www.ijsseldelta.info).

We roepen de gemeenteraad op om de groeicijfers en de daarop gebaseerde woningbehoefte nog eens kritisch tegen het licht te houden. Een nieuw extern, onafhankelijk onderzoek kan hierover uitsluitsel geven. Onze vereniging denkt graag mee over de formulering van de onderzoeksopdracht. Een zo belangrijke visie als de structuurvisie mag niet op onjuiste cijfers worden gebaseerd.

Natuurvereniging IJsseldelta onderschrijft van harte het idee om gefaseerd te bouwen en een nieuwe stap alleen dan te zetten wanneer daartoe de noodzaak aanwezig is. Maar tegelijkertijd zijn we er bepaald niet van overtuigd dat Kampen 'voorbereid moet zijn op' 60.000 inwoners, zoals dat door bureau Kuiper-Compagnons in opdracht van de gemeente Kampen is geformuleerd. Een ontwikkeling naar maximaal 53.000 inwoners lijkt op grond van recente CBS-gegevens reëler, leidt uiteraard tot een veel geringere woningbehoefte en dus tot een veel minder grote aanslag op de schaarse ruimte.

Inbreiding vóór uitbreiding

We zijn dus van mening dat eerst de noodzaak van bouwen moet worden aangetoond. Mocht die noodzaak er zijn, in onze ogen is die noodzaak beperkter dan tot dusverre in diverse stukken wordt aangegeven, dan rijst de vraag hoe? Onze voorkeur gaat dan uit naar inbreiding. Maar niet tot elke prijs. Als natuurvereniging hechten we immers ook sterk aan een goede en waardevolle groenstructuur, getuige onze inspanningen voor het Groene Hart. Inbreiding betekent daarom in onze ogen vooral het efficiënter gebruiken van de bestaande locaties. We zijn ervan overtuigd dat nog lang niet alle mogelijkheden voor inbreiding zijn benut. Een paar mogelijkheden, groot en klein door elkaar:

Het bedrijventerrein Haatlandhaven is sterk verouderd, wat overigens ook door de gemeente wordt onderkend. Door bureau Kuiper Compagnons wordt aangegeven dat er geen enkele reden is waarom loodsen als die op Haatlandhaven niet gestapeld zouden kunnen worden en waarom *naast* bedrijven zou moeten worden geparkeerd in plaats van eronder. Natuurvereniging IJsseldelta daagt de gemeente uit van de Haatlandhaven het meest efficiënt gebruikte bedrijventerrein van Nederland te maken. Zo'n ambitie opent ongetwijfeld allerlei nu niet benutte

subsidiepotten van bijvoorbeeld de ministeries van VROM en EZ en Europese fondsen. De vrijkomende ruimte kan worden benut voor woningbouw, zodat een nieuwe locatie vrijkomt grenzend aan de Hanzewijk en Brunnepe.

De locatie dicht bij het bestaande station en het verouderde bedrijventerrein Zendijk worden momenteel zeer inefficiënt gebruikt en tellen diverse haveloze gebouwen.

Beide locaties zijn in potentie natuurlijk een toplocatie voor wonen en werken.

In het centrum zijn diverse locaties te vinden die om uiteenlopende redenen nu niet zo efficiënt worden gebruikt als wel zou kunnen. Denkt u aan de omgeving van het Meeuwenplein/ de Bongerd en het gebied rond de Nieuwe Buitenhaven. En er zijn er meer.

Door concentratie van bestaande scholen in de nieuwe vmbo-school aan de Flevoweg komen op korte termijn gebouwen vrij. Dat lijken uitstekende locaties voor woningbouw.

Zo maar een paar gedachten. Met de nodige creativiteit zijn er vast meer locaties te vinden waar met beduidend minder gevolgen voor natuur-, landschaps- en andere waarden woningbouw of 'bedrijvige terreinen' in de woorden van de heer Balothra kunnen worden gerealiseerd.

Deze gedachte wordt overigens door velen gedeeld. Zo wordt in de nieuwe omgevingsvisie van de provincie Overijssel de 'lagenbenadering' nadrukkelijk toegepast en wordt voor de vraag inbreiden/ uitbreiden de zogenaamde SER-ladder als uitgangspunt gehanteerd. We vragen de gemeente dan ook op de binnenkort door Provinciale Staten vast te stellen omgevingsvisie te anticiperen door deze SER-ladder als basis te hanteren voor de lokalisering van bouwlocaties.

Bij de gemeentegrens houden de mogelijkheden niet op

En wat nu wanneer de inbreidingslocaties niet voldoende soelaas bieden? Wie wil groeien moet over zijn grenzen heen durven kijken. Een opmerking van de heer Balothra die wij graag onderschrijven. Als er al in het buitengebied gebouwd zou moeten worden, en de noodzaak daarvoor is volgens onze vereniging zeker nog niet aangetoond, dan kies je als bestuurder voor de minst kwetsbare locatie. Die hoeft zeker niet per sé binnen de grenzen van onze gemeente te liggen. Gezien de gevoeligheid van het gebied westelijk van de N50, met zeer hoge cultuurhistorische en recreatieve waarden en belangrijke natuurwaarden, is er alle reden om een locatieonderzoek niet tot locaties in de gemeente te beperken, zoals nu wel gebeurt. Door de Hanzelijn is de reisafstand Kampen – Dronten van station naar station ongeveer 7 minuten. De bestaande busverbinding Kampen – Ens (geen snelbus) legt die afstand af in ongeveer 13 minuten. Kleine reisafstanden. In beide plaatsen kan zonder grote schade aan bijzondere waarden worden gebouwd, opnieuw alleen als daarvoor de noodzaak aanwezig is. In de Noordoostpolder is de grond momenteel bovendien goedkoop en in ruime mate beschikbaar. We roepen de gemeenteraad op om serieus de mogelijkheden te onderzoeken om te bouwen in de Noordoostpolder (Ens) of in Oostelijk Flevoland (Dronten). Uiteraard in nauw overleg met de Flevolandse gemeenten, en alleen wanneer de noodzaak daartoe aanwezig is

Gefaseerd en compact bouwen

Daarnaast gaat onze voorkeur uit naar compacte bouwlocaties. Omdat die in een later stadium gemakkelijker ongedaan kunnen worden gemaakt dan meer uitgestrekte, zodat de kosten daarvan beperkter kunnen zijn.

Maar ook vanwege het rendabeler kunnen exploiteren van openbaar vervoer gaat de voorkeur uit naar ontwikkelingen die leiden tot relatief veel mensen dicht bij een openbaar vervoer halte.

Wat dat betreft heeft Kampen overigens nog een lange weg te gaan. Probeer u maar eens met de bus te gaan reizen vanuit het Onderdijs, de Maten of vanuit de bedrijventerreinen Haatlandhaven of de Koekoek. De dichtstbijzijnde halte is er gauw 15 tot 20 minuten lopen. Het autogebruik is er dan ook groot, wat ook uit andere overwegingen (veiligheid, congestie, klimaat) ongewenst is.

Glastuinbouw

Speciale aandacht verdient de kennelijke wens tot uitbreiding van de glastuinbouwlocatie de Koekoek. We maken u er als Gemeenteraad graag opnieuw op attent dat de vernieuwing van het bestemmingsplan van de Koekoekspolder nooit in procedure werd gebracht en dat de milieueffectrapportage wegens diverse belangrijke onvolkomenheden nooit door de commissie voor de milieueffectrapportage van een positief toetsingsadvies werd voorzien. De effecten van de glastuinbouwlocatie op natuur (bijvoorbeeld de effecten van licht op trekroutes van vogels) werden nimmer op acceptabele wijze in beeld gebracht. Dat een dergelijke majeure ingreep zonder normaal besluitvormingsproces met de kennelijke instemming van de Gemeenteraad kan plaatsvinden is zeer onwenselijk. Dat nu een nieuwe vergroting van het areaal glastuinbouw in de plannen wordt opgenomen vergroot dit probleem.

Voor glastuinbouw geldt dat áls uitbreiding gewenst is beter kan worden aangesloten bij bestaande of nieuwe maar veel minder schadelijke locaties, zoals bij Luttelgeest. Net als voor woningbouw geldt dat wij de Gemeenteraad vragen voor uitbreiding van glastuinbouw allereerst kritisch te kijken naar de noodzaak van uitbreiding en vervolgens, indien de noodzaak kan worden aangetoond, te zoeken naar de mogelijkheden op de minst kwetsbare locatie, met inbegrip van locaties buiten de gemeentegrenzen.

Voor de voorgestelde nieuwe ontsluitingsweg zou eerst onderzoek moeten worden verricht naar de werkelijke behoefte daaraan. Omdat de geprojecteerde weg zuidelijk van de kern IJsselmuiden een nieuwe aantasting van het nationaal landschap zou betekenen hebben wij de voorkeur voor een noordelijke ontsluiting, en uiteraard alleen wanneer onderzoek zou aantonen dat de behoefte aan een ontsluitingsweg daadwerkelijk aanwezig is.

Tweede Zuiderzeehaven?

In de pers is geregeld aandacht voor de vermeende grote behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen. Zo zou het bedrijventerrein N50 snel 'vollopen' en zou een belangrijk deel van het bedrijventerrein rond de nieuwe Zuiderzeehaven ook al zijn verkocht. Nieuwe bedrijvigheid, zeker wanneer deze arbeidsintensief is en ook werkgelegenheid voor hoger opgeleiden met zich meebrengt, is uiteraard gunstig voor de Kamper economie. Alleen is in dezelfde krantenartikelen te lezen dat de belangstelling vooral komt van bedrijven die nu elders in Kampen zijn gevestigd. Door een verhuizing naar het bedrijventerrein aan de N50 zal dit terrein dus snel vol raken maar ontstaan elders in de gemeente verlaten terreinen. Deze terreinen moeten naar onze mening eerst worden benut vooraleer een eventuele nieuwe Zuiderzeehaven aan de andere zijde van de N50 wordt overwogen. Zo'n 'sprong over de N50' zou temeer desastreuze gevolgen hebben voor de bijzondere natuurwaarden in dat gebied, omdat die locatie ingeklemd ligt tussen Natura 2000 gebieden en het natuurontwikkelingsgebied de Ketelpolder. Een eventuele ontwikkeling van een bedrijventerrein aan die zijde van de N50 zou grote gevolgen hebben voor de al aanwezige en potentieel nog te ontwikkelen natuurwaarden in al die gebieden. En dat zonder dat er een noodzaak is om tot

uitbreiding van bedrijventerrein te komen. Over de voorgenomen infrastructuur westelijk van de N50 zijn we dezelfde mening toegedaan.

Uitbreiding waterrecreatie en jachthaven Roggebotsluis

Uitbreiding van waterrecreatie³ is een van de meer opmerkelijke onderdelen van de structuurvisie. De behoefte aan extra ligplaatsen is nooit eerder gesignaleerd en afwijkend op het eerder vastgestelde Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren IIVR. Hierin is immers slechts sprake van realisatie van overdraagvoorzieningen voor kano's en van verdieping van het water in de omgeving van de Roggebotsluis. Des te opmerkelijker is het feit dat deze zeer forse uitbreiding is gesitueerd op de plaats waar de breedte van de randmeren minimaal is. De extra verstoring door jachten zal daardoor een grote barrière opwerpen voor (dier)soorten die willen migreren van het gebied ten zuiden naar het gebied ten noorden van de jachthaven (v.v.). Te denken valt vooral aan broedvogels als Grote karekiet, Roerdomp, Purperreiger en Snor; sommige van deze soorten komen nu nog zowel ten noorden als ten zuiden van de jachthaven tot broeden, wat ook blijkt uit de instandhoudingdoelstellingen in de Natura 2000 gebieden.

Blauwe bypass

De bypass wordt nodig geacht om water uit de IJssel te kunnen afvoeren in extreme afvoersituaties. Alleen al om die reden moet worden afgezien van woningbouw, die daarvoor juist een barrière zou vormen.

Nog afgezien daarvan leidt een groene bypass tot minder schade aan de natuurwaarde van de Natura 2000 gebieden, bijvoorbeeld omdat geen doorgraving en een ander soort regelwerk (geen sluis bijvoorbeeld) noodzakelijk zullen zijn. De omvang van de benodigde natuurcompensatie zou bij een 'groene bypass' om die reden kleiner uitvallen dan bij een 'blauwe bypass'.

Uiteraard heeft een groene bypass om deze redenen onze voorkeur, waarbij wij graag aantekenen dat de bypass in dat geval een natuurlijke inrichting zou moeten krijgen (hooilandbeheer gekoppeld aan een hoge grondwaterstand bijvoorbeeld; dit is in overeenstemming met het vroegere beheer van grote delen van het Kampense buitengebied), waarvan het grote nut voor weidevogels al meermalen is aangetoond. Bovendien kan het bestaande natuurgebied de Enk, dat onderdeel zal worden van het bypasstracé en waardevol is voor bijvoorbeeld weidevogels en van oudsher ook voor de Zwarte stern, in een groene bypass gemakkelijk worden ingepast. Een blauwe bypass zal zonder twijfel tot aantasting van de oude kolken leiden en zeker tot het verdwijnen van de Zwarte stern, een kwetsbare broedvogel. Bovendien zou de noodzakelijke compensatie van schade die een blauwe bypass veroorzaakt aan beschermde natuurwaarden daardoor groter uitvallen dan die van een groene. Wij roepen u daarom op in het ontwerpstructuurplan een bypass alleen mogelijk te maken voor zover deze een groene inrichting krijgt en dus niet wordt voorzien van een vaarroute. Deze variant is bovendien, zo blijkt uit antwoorden van Minister van VROM Cramer op vragen van het toenmalige Tweede Kamerlid Duivendak, ongeveer 100 miljoen euro goedkoper dan de blauwe, bevaarbare variant.

Windmolens

Het is opvallend dat windmolens in de structuurvisie zowel langs de N50 als op het Haatland zijn geprojecteerd. We vinden dat opvallend, ook gezien de recente discussie in o.a. de Gemeenteraad hierover en de zeer recent door de

³ Volgens het recent vastgestelde ontwerpstructuurplan Kampen Zuid-West betreft het uitbreiding van de jachthaven bezuiden de Roggebotsluis met liefst 125 extra ligplaatsen

Gemeenteraad van Hattem afgekeurde plannen voor plaatsing van windmolens in die gemeente.

We zouden de gemeente willen verzoeken erg terughoudend te zijn met het toestaan van grote windturbines op plaatsen die een grote waarde hebben voor vogels. De beide locaties zijn gelegen in trekroutes van vogelsoorten waarvoor de IJsseldelta erg belangrijk is, denkt u aan de Kleine zwaan. We zouden willen pleiten allereerst de destijds gesuggereerde locaties in het Dalfserveld en bij Hardenberg te benutten; hiermee kan in onze ogen ruimschoots worden voldaan aan de opgave die de provincie Overijssel heeft met betrekking tot opstellen van windmolens.

Golfbaan

De werkelijke behoefte aan een golfbaan is ons onduidelijk, wel constateren we dat er in elk geval op vrij korte afstand van Kampen diverse mogelijkheden zijn voor golf liefhebbers, bijvoorbeeld bij Zwolle (Wijthmen), Dronten, Hattem en Emmeloord. Vooraleer nieuwe banen te maken lijkt een onderzoek naar de behoefte ernaar dus op z'n plaats.

Net als diverse andere ontwikkelingen heeft ook deze ontwikkeling weer als gevolg dat bestaand open weidegebied wordt geofferd aan een ontwikkeling waaraan *mogelijk* behoefte is. We weten dat dit gebied van waarde is voor o.a. ganzen en zwanen die er foerageren en die rusten op de randmeren. We zouden graag zien dat zuiniger met zulke natuurwaarden werd omgesprongen en het gebied ten westen van de N50 als een 'blijf af' gebied zou worden bestempeld.

3. Inhoudelijk commentaar

Een groen groeiemodel

Naast de sociale cohesie wordt volgens de structuurvisie ook het zogeheten 'groene raamwerk' gekoesterd (zie bijvoorbeeld blz. 45). Op blz. 81 is zelfs sprake van een 'robuust ecologisch raamwerk'. Dat raamwerk is weliswaar een aardige aanzet maar schiet nog ruimschoots tekort. Het is namelijk alleen een weergave van het vigerende beleid (Natura 2000, EHS, ganzenfoerageergebied e.d.) en de verplichtingen die voortvloeien uit ruimtelijke ontwikkelingen (natuurcompensatie). Het raamwerk geeft in onze ogen geen visie op de zo bijzondere natuur in onze gemeente. Het zou betekenen dat de gemeente vindt dat er de komende 20 jaar niet op natuur hoeft te worden ingezet. Dat lijkt ons niet de bedoeling van de gemeente en is uiteraard zeker niet onze bedoeling.

Natuurvereniging IJsseldelta pleit ervoor de groenstructuur als basis te nemen voor verstedelijkingsplannen, een groen groeiemodel dus. Het in opdracht van de gemeente Kampen in 2000 vastgestelde Groenstructuurplan kan als basis dienen voor een groen groeiemodel. Uiteraard dienen daarbij ook de bijzondere natuurgebieden buiten de bebouwde kom te worden betrokken, bijvoorbeeld naar het voorbeeld van het Groenstructuurplan van de gemeente Zwolle.

In dat plan wordt onderscheid gemaakt tussen groene structuren op drie niveaus, wijk (in Kampen allerlei singels en watergangen, *plus* wijkgroen), stad (bv. Groene Hart en broekswegen) en regionaal/ nationaal (Natura 2000 gebieden en Ecologische Hoofdstructuur, ganzenfoerageergebieden en Nationaal Landschap IJsseldelta *plus* Zwartendijk). In de ogen van onze vereniging moet in de structuurvisie eerst een groenstructuur worden aangegeven en richtinggevend zijn voor eventuele verdere verstedelijking.

In de op te nemen groenstructuur moet vervolgens veel aandacht zijn voor menging of juist ontmenging van functies. Het voornemen van en de discussie daarna over vergroening van het Groene Hart geldt daarbij als inspiratie.

Openbaar groen is zeer wezenlijk voor de ontspanning van de Kampenaren, vooral voor diegenen die om lichamelijke of financiële redenen niet in staat zijn ontspanning buiten de stad te zoeken. Zeker in de directe omgeving van de binnenstad is de noodzaak van veel openbaar groen groot. Die behoefte zal de komende jaren versterkt worden door de manifester wordende 'vergrijzing'; ouderen zoeken ontspanning in het groen doorgaans graag dichtbij huis.

Openbaar groen verliest aan waarde voor recreanten wanneer dat tevens als potentiële bouwlocatie van bijvoorbeeld appartementencomplexen of als locatie voor sportvoorzieningen wordt beschouwd. Verliest bovendien aan waarde wanneer daar tevens gemotoriseerd verkeer is toegestaan.

Wij pleiten daarnaast voor de realisatie, in navolging van de visie op het 'Plantsoen' van P3 Landschapsarchitecten, voor een groene gordel tussen Boven- en (Nieuwe) Buitenhaven.

Natuurvereniging IJsseldelta roept de Gemeenteraad op een groenstructuur als basis te zien voor *eventuele* stedelijke in- en/of uitbreidingen

Grondgebonden landbouw

In de structuurvisie mist aandacht voor het al dan niet grondgebonden zijn van landbouw. In het raadsprogramma van de gemeente werd in elk geval uitgesproken dat intensieve veehouderij in de gemeente geen ruimte zou krijgen op het Kampereiland.

We vinden dat een gezond uitgangspunt dat voor de gehele gemeente zou moeten gelden. Productie van vlees (waarvan een zeer substantieel deel is bedoeld voor export) waarbij dieren onder vaak erbarmelijke omstandigheden worden gehouden en met substantiële gevolgen voor natuur (ammoniak m.n.) en landschap (grote stallen) valt niet te rijmen met onze visie waarin goed rentmeesterschap en welzijn van dieren centraal staat. In een structuurvisie past naar onze mening een visie hoe in de toekomst omgegaan wordt met grondgebondenheid van veehouderijbedrijven.

Overige documenten

Voor de structuurvisie zijn ook een plan-mer en een voortoets (toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998) gemaakt. Deze documenten bevestigen in grote lijnen onze zienswijze dat alle ontwikkelingen leiden of kunnen leiden tot effecten op de beschermde natuurgebieden (zie bijvoorbeeld voortoets blz. 37). Overigens zijn effecten die niet op voorhand kunnen worden uitgesloten *per definitie* significant.

Hoewel de conclusies van de voortoets al bepaald niet positief zijn voor de slagingskans van de onderzochte ontwikkelingen hebben we zelfs de indruk dat de conclusies nog te rooskleurig zijn. Daarbij doelen we op het volgende:

- Ook de externe werking zoals de Natuurbeschermingswet die kent is hier zeker relevant. Deze is in de voortoets niet meegenomen (voortoets p. 33). Gedacht kan worden aan soorten die buiten de Natura 2000 gebieden foerageren en erbinnen rusten, zoals de Kleine zwaan.
- Het is waarschijnlijk dat de effecten van de individuele ontwikkelingen elkaar versterken (cumulatie). Dit is in de voortoets niet onderzocht (zie p. 36). Niet alleen versterken de diverse onderzochte ontwikkelingen elkaar, ook kunnen andere ruimtelijke ontwikkelingen tot cumulatieve effecten leiden. Gedacht kan worden aan de realisatie van de Hanzelijn, de realisatie van een grote zandwinning in polder Mastenbroek e.d. De effecten van *de uitbreiding van de Koekoek* worden verder versterkt door de effecten van de Koekoek zelf; zoals hiervoor uiteengezet is de milieueffectrapportage voor de realisatie van het gebied nooit afgerond. Ook is hiervoor geen passende beoordeling gemaakt,

laat staan een vergunning ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998 verkregen.

- Hoewel de voortoets terecht stelt dat het als 'Habitatrichtlijngebied' aangewezen gebied op grote afstand is gelegen betekent dit niet dat hieraan geen aandacht hoeft te worden geschonken. Voor enkele habitattypen geldt immers een uitbreidingsopgave. Dat betekent dat de voortoets ook had moeten aangeven in hoeverre de kans bestaat dat potenties voor zulke uit te breiden habitattypen worden aangetast. Er kan dus wel degelijk sprake zijn van effecten. Hetzelfde geldt voor soorten waarvan een uitbreiding gewenst is.
- Op diverse plaatsen is op de plankaart in de structuurvisie aangegeven dat een gebied als 'zoekgebied voor natuurcompensatie' is aangeduid. Het is op zich verheugend dat kennelijk is nagedacht over de verplichting dat de ontwikkelingen leiden tot een compensatieopgave. Toch is het onjuist, zelfs niet toegestaan, gebieden met een al bestaande natuurfunctie als zodanig aan te duiden. Compensatie is bijvoorbeeld zeker niet toegestaan binnen de grenzen van Natura 2000 gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. Hierdoor vervallen de zoekgebieden op Keteleiland, en die van een deel van de gronden van het Zwarte Meer en Vossemeer. We zien hiervoor graag een vervangend areaal van minimaal gelijke omvang in de herziene plankaart.
- We maken u er graag op attent dat compensatie van natuur die verloren gaat als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vóórafgaand aan die ontwikkelingen moet zijn gerealiseerd en goedgekeurd door het Bevoegde Gezag. Dat kan uiteraard gevolgen hebben voor de planning van sommige van de ruimtelijke ontwikkelingen.
- Verder is in zowel voortoets als plan-mer ten onrechte aangegeven dat compenserende maatregelen zelf niet tot significante effecten zouden kunnen leiden. Dat is niet het geval, is althans sterk afhankelijk van de inrichting van het compensatiegebied en het habitat dat daardoor verloren gaat. Verlies aan weidegrond kan bijvoorbeeld leiden tot afname van het areaal van grasetende watervogels en daarom ook consequenties hebben voor Natura 2000 gebieden.
- Tot slot wijzen we u er graag op dat vaststelling van de Structuurvisie niet kan plaatsvinden zonder dat goedkeuring van het plan heeft plaatsgevonden door Gedeputeerde Staten, zoals bedoeld in artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze bepaling geldt ook voor structuurvisies, in elk geval zo lang de wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 nog niet is gepubliceerd in de Staatscourant.

Het plan-mer ten slotte lijkt ook in grote lijnen onze zienswijze te bevestigen. In deze rapportage vinden we het opmerkelijk dat:

- Een aantal van de ontwikkelingen waarover nog geen definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden tóch als autonome ontwikkeling worden beschouwd (zie bijvoorbeeld blz. 73 over het voorkeursalternatief). Omdat de effecten van het Voorkeursalternatief volgens de mer-systematiek worden beschouwd ten opzichte van de autonome ontwikkeling worden de werkelijke effecten hierdoor onderschat. We vinden dat onjuist en roepen de gemeente op het plan-mer op dit punt te (laten) herzien.
- Zoals eerder uiteengezet is er geen noodzaak ten westen van de N50 te bouwen. Het is in dat licht erg vreemd dat die locatie in nota bene het voorkeursalternatief in het plan-mer gunstig scoort met betrekking tot ruimtegebruik (zie p. 75 VKA).

- Helemaal onbegrijpelijk is de conclusie dat het Voorkeursalternatief positief scoort voor wat betreft landbouw. Dit, zo lezen we, omdat uitbreiding van glastuinbouw positief wordt gewaardeerd en de negatieve effecten van de afname van landbouwareaal westelijk van Kampen meer dan teniet doet. Dit is uiteraard onjuist, alleen al omdat de uitbreiding van glastuinbouw zelf ook tot een afname van landbouwareaal in de polder Mastenbroek leidt;
- De conclusie dat zelfs het Voorkeursalternatief zeer negatief scoort voor zowel bestaande natuurwaarden als EHS/ Natura 2000 onderschrijven we zoals u zult begrijpen van harte.

Tot slot

Hoewel we zeker onze waardering willen uitspreken voor het visionaire werk dat is verricht, denken wij dat de ambities waarmee het adviesbureau aan het werk is gezet (aantoonbaar) zodanig ver van de werkelijkheid blijven dat heroverweging van de visie nu de meest wijze reactie is. Uiteraard willen we graag opnieuw meedenken als tot een heroverweging wordt besloten. Wij wensen de Gemeenteraad daarbij veel wijsheid toe.

Kampen, 8 december 2008

Natuurvereniging IJsseldelta

J. Messelink
Voorzitter

J. de Ruijter
Secretaris Natuurbeschermingswerkgroep